

Opponens vélemény Deák Andrea diplomatervéről

Amikor fenntarthatósági szempontokról beszélünk, alapvetően gazdasági, környezetvédelmi és szociális aspektusokról beszélünk. Nekünk, építészeknek alapvető misszióink vannak mindhárom területen. Az egyetemi képzés egyik legfontosabb feladata, hogy a diplomázók tisztában legyenek saját, kiemelten fontos szerepükkel, megértsék azt, hogy a mi vállunkat nagyobb teher nyomja. Felelősek vagyunk azért, hogy épületeinkben otthonra leljenek a közösségi kapcsolatokat keresők, a család, munkahely, vagy civil szféra szociális védőhálózába kapaszkodók. Felelősek vagyunk azért, hogy az épületek megépítése minél kisebb ökológiai lábnyomot hagyjon, üzemeltetése ne terhelje a legszükségesebbnél jobban környezetét, hogy az épület részévé váljon a körforgásos gazdaságnak. Végül felelősek vagyunk azért, hogy épületünk megvalósítása ne vegye igénybe fölösleges mértékben a közösségi vagy privát erőforrásokat, azaz finanszírozható, gazdaságos legyen.

Az oktatás sikerét és a diplomázó érzékeny antennáit fémjelzik a dolgozat alapvetéseit körvonalazó gondolatok. Nem elég törekedni arra, hogy megőrizzük bolygónkat unokáinknak, érteni is kell hozzá, hogy ezt hogyan tegyük. A környezettudatos építés mára önálló tudománnyá nőtte ki magát. Ezen belül a körkörös építészet gondolata az az ideológia, ami kilométerekkel megelőzi a mai közép-európai építészeti gondolkodást, és csak remélhetjük, hogy öt-tíz év múlva gyökeret ver nálunk is. Pedig milyen egyszerű: építsünk abból, amit elbontunk, ezért építsünk újrahasznosítható anyagokból, illetve abból, ami sohasem fog el, tehát nem acélból, nem betonból, hanem fából, ami újratehermelhető. A diplomadolgozat első számú alapvetése innovatív attitűddel kitermelt korszerű, hozzáértő állásfoglalás, reméljük, hogy előbb-utóbb a hazai tűzoltó szakhatóság is megtalálja a maga részéről ugyanezt az innovatív attitűdöt, ami lehetővé teszi majd az ilyen épületek megépítését.

Ugyanilyen fontos a terv második ideológiai alappillére, a hajléktalanokkal, rászorulókkal szembeni társadalmi szolidaritás kifejezése. Érzéketlen korban élünk, amiben utcán élő embertársaink látványa csupán értelmiségi köröket és civil mozgalmakat indít meg. A szürke mélység hallgat, holott sorsukat értelmetlen nagyberuházások költségeinek töredékeiből meg lehetne oldani. Az építésznek dolga, hogy meglássa és megmutassa, mire volna szükség, rátapintson a neuralgikus pontokra, és gyógyítson. Az épület választott funkciója ebben az értelemben elkötelezett kiállás a tolerancia, a szociális fenntarthatóság eszméje mellett.

Az épület alapvetően szállásegységeket, rehabilitációs, közösségi tereket és zöldfelületet tartalmaz abban a nyilvánvaló reményben, hogy akinek nincs otthona, itt megtalálja, akinek nincs társas érintkezésre módja, itt azt is megkapja. Izgalmas kérdés, hogy egy épületnek, az építészetnek milyen szerepe lehet annak a csodának a létrejöttében, amikor a társadalomból kiszakadt hajléktalan visszatér oda. Első látásra nem túl sok, ez azonban így nem igaz. Deák Andrea terve a privát- és közösségi szférák olyan szerencsés struktúráját hozza létre, ami a különféle nagyságrendű- és rendeltetésű csoportok létrejöttének rendkívüli módon kedvez. Mitől jó egy közösségi szálláson lakni? Attól, hogy az ember magára maradhat, amikor befelé fordulna, de társakra lel, ha küzdelmei vannak. Mit tehet az épület azért, hogy ez megvalósulhasson? Tereket kínál mindehhez, ennyi egy közösségi szállásepület funkcionális kötelessége, és ezt a terv építészeti eszközökkel a kötelezőnél sokkal többet közölve egyén és közösség viszonyáról, magas fokon meg is valósítja. Az épület megformálásában árnyaltan fejezi ki a benne létező közösségek egymás mellett élésének, kapcsolatrendszerének sokszínűségét, változatosságát, esetlegességét, és egyszersmind azt a harmóniát, ami az ilyesfajta együttélésből fakad. Otthonosságot, melegséget sugároz úgy, hogy hátsó agyunkban sejtjük, hogy ezek primer érzések nem mindig jönnek létre maguktól értetődő módon. Az előírt zártosrú beépítés ellenére a belső udvar szimbolikusan és valós értelemben is kinyílik a tolerancia, a nyíltság jegyében. A sok zöldet és napelemet tartalmazó tetőterazon közös munkára, közösség építésére alkalmas üvegház is helyet kapott.

A beépítés az adottságoknak engedelmességgel L alakban követi a telek alakját és takarja az északi és a nyugati tűzfalat, felveszi az utca párkánymagasságát. Vitatható a lépcső elhelyezése, egy sötét sarokban kevesebb érdekes homlokzatfelületet foglalt volna el, és a tetőteraszt sem vágta volna ketté. A tömeg, a homlokzat, a térszerkezet szépen kidolgozott, invenciózus és rendkívül humánus.

Deák Andrea diplomadolgozata határozottan feltett kérdésekre határozott válaszokat fogalmaz meg friss, nemegyszer formabontó módon. Magasra teszi a mércét, kerül a rutinból megfogalmazható megoldásokat, és megugorja a kijelölt magasságokat. A tervet elfogadásra javaslom.

Budapest, 2020.június 24.

Hartvig Lajos DLA
Építész